

לעיני נציגי העולם כולו מלווה, בכל סממני החגיגות ההיסטורית, נפתח בירושלים

מי שפוט אייכמן

על סמכות בית-המשפט. הנאשם לא פשע בישראל, קרבנות הפשעים המיוחסים אליו לא היו ישראלים, מדינת ישראל וחוקה אף לא היו קיימים בזמן ביצוע הפשעים. הכל בסיגנון החקק ביותר, המתון ביותר האפשרי. אך הוברים חריפים, והם פוגים אל הקורא והצופה בניו-יורק, ברומא ובבואנוס-איירס. הם באים לעורר רחמים על הנאשם, שאינו יכול לזכות במשפט הוגן. איך יביא עדים לישראל, כאשר אין לו כסף כדי לשלם עבור נסיעתם, וכאשר העדים צריכים לחשוש לבטחונם בבואם הגנה? מובן שהוא יודע שזה לא יעזור. המצב החוקי ברור. כי החוק הוא דבר שרירותי מטבעו. המדינה המחוקקת אומרת: אלה הכללים אותם אכפה בכות על האנשים הנמצאים בתחום הכוח הפיסי שלי. על כן גם לא חשוב כיצד הגיע אייכמן לתחום השליטה של המדינה. בעוד רגע תישמע גם טענה זו: שאייכמן נחטף והובא בכוח במטוס של אל-על, וכי אין בית-המשפט מוסמך לשפוט אדם שהובא אליו בדרך בלתי-חוקית. מבחינה משפטית, קל יהיה להפריך טענה זו. לא חשוב איך הובא הנאשם. יש לכך תקדימים למכביר בעולם. אולם הטענה תוכיר לעולם — איך נחטף אייכמן. היא תגרוור אחריה את המחשבה: האם לא נעשה עוול לרוצח המיליונים?

★ ★ ★

כבר אמש, בפניק ובכנס, הושמעו חששות אלה. עתונאים בריטיים, אמריקאים, צרפתים, הביעו אותם. הם ספקנים לגבי המשפט, אחדים אף עוינים. אחת הסיבות נעוצה בציניות המקצועית של אנשי המקצוע. חלק מן הנוכחים במשפט קשורים בעניין — אנשים שלמדו את דברי ימי הנאצים, שכיסו את משפטי נירנברג, שכתבו ספרים ומחקרים מלומדים. אולם האחרים הם עתונאים מקצועיים — כתבים-כוכבים שאתמול היו בקונגו, מחר יכסו את ההשבעה של נשיא. הם מחפשים זחית לכתבה, פרט פיקנטי, משהו אישי, שיתן להם לכתבה בלעדית. האם אפשר

מיליונים. הדמיון האנושי מוגבל מדי. **הנאשם מתווח**. זו מתיחות שאינה הבלטת לעין, אך המורגשת היטב. היא מתבטאת בחוסר כל תנועות טבעיות של הגוף. כאשר הוא נע בכלל, הרי התנועה חטופה, מקוטעת. תנועה עצבנית בקצות הפה. לעיתים שלפית מטפת לבנה מכיס מעילו, שיפשוף מעל הפה, והחזרתה למקומה. הוא מסתכל בשופטים. לעולם אינו מסתכל באולם. אף לא פעם אחת. האם לפי תפיסתו הגרמנית אסור לו להפנות פניו? להביט ביהודים?

בתקופה אחרת, כאשר לא שלחו עתונאים זרזים את דו"חותיהם מעל לגלי הרדיו, היה המשורר מניח את המאורע ואולי פותח במלים: "האם אלה הפנים ששלחו אלפי קרונות?" המשורר — או אולי התסריטאי — היה מכניס כאן פלאשבאק: מארש פרוסי רועם, ים של דגלים בצבע דם, קריאות "הייל!" הקול הצרוד של הפיר, הזרועות המורמות, וסגן-אלוף ה-ס.ס. אדולף אייכמן, במדים השחורים, מתחת לכובע בעל המצחיה, המסתיר את קחי הפנים, דמות מרשימה בעיני עצמו והוולת.

★ ★ ★

יותר מעניין מאייכמן הוא סרחאציוס. ה"כל מצפים במתיחות לפתיחת הקרב. בי איזה קו ינקוט? יהיה מתון או תוקפני? היפנה לשופטים או לדעת-הקהל העולמית? כבר המלים הראשונות מלמדות מה יהיה הסיגנון: תוקפנות עדינה, מתונה. תחילה הוא פוסל את השופטים. אין הוא פוסל, חלילה, את הלוי אישית. הוא יודע שזה לא יועיל, וכי זה עלול לעורר תגובה שלילית. הוא פשוט פוסל את כל השופטים, מפני שפשוט לא יתכן שיהיו חסרי דעה קדומה על פשעים מסוג זה. הוא יודע שגם זה לא יועיל. אבל זה יעשה רושם בעולם. המיברקים הראשונים על המשפט, שיתפרסמו בעתוני העולם, יגידו: סרחאציוס טוען כי לשופטים ישראלים יש דעה קדומה. לאחר מכן: הטענות הצפויות של עירעור

כבעל חנות תנובה בפניה?

★ ★ ★

בית המשפט! שלושת השופטים נכנסים, תופסים את מקומותיהם, מעיפים מבט חטוף באולם, וכך, בלי דראמה, מתחיל המשפט הגדול, משפט הדור. השופט העליון, משה לנדוי, מתחיל בקריאת כתב האישום, התורגמן מתרגמו לגרמנית נכונה, במיבטא זר קמעא. אייכמן עומד על רגליו, זקוף, בעמידת ה"דום האופיינית של קצין גרמני, מתוח הרבה יותר מקצין ישראלי. ללא תזוזה ב"גוף ובפנים.

חצי שעה, שעה, שעה וחצי. אוריה של שיעמום באולם.

איכשהו אין תיאור זה מוזעזע כפי שהיה צריך לזעזע. לא רק הלשון המשפטית ה"יבשה גורמת לכך. פשוט אי-אפשר להעלות בדמיון את הרצח שבוצע במימדים כ"אלה. אילו דובר על רצח ילד אחד בלבד, היה הלב מתכוץ, היו עיני העתונאיות, בעלות התסרוקות החדשות, זולגות דמעות. אולם שום דמעה אינה נשפכת על רצח של

העתונאים יושבים, שורות שורות, מעיפים מבט בכורסות החומות, הרי קות, של השופטים. שכנים, שאינם מכירים זה את זה, מתודעים. היוגוסלבי לוחץ את ידו של האמריקאי לימינו, הבריטי שואל עצה מפי שכן ישראלי.

ולפתע הוא נמצא בכלוב הזכוכית. כמעט איש לא הרגיש כיצד נכנס. משך חודשים חיכו הכל לרגע דרמטי זה — לפגישה הראשונה עם המפלצת, עם הצורך, עם האיש ששמו בלבד העביר חל"חלה בגוף מיליונים. והנה, כשהגיע הרגע, אין בו כל מתח שהוא. אין בו דראמה. פשוט נכנס אדם והתיישב.

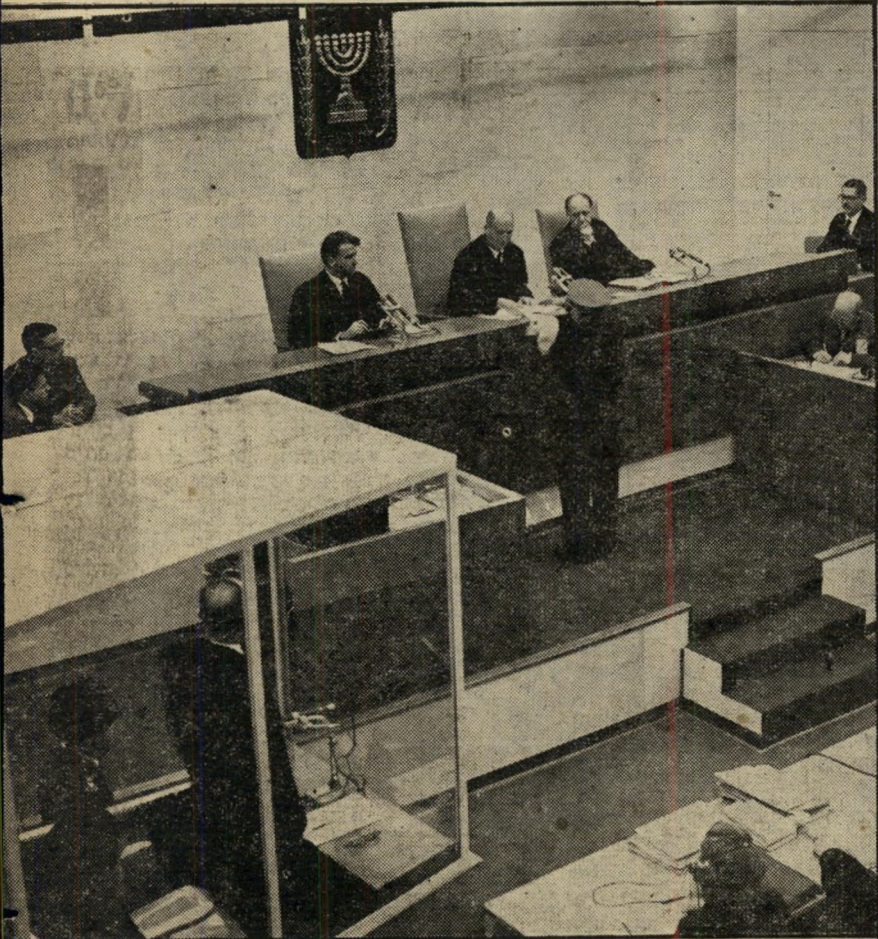
מה הוציא את הדראמה מן הרגע ההיסטורי?

אולי הופעתו של אייכמן עצמו. בתמור נות הוא נראה אדם רגיל. בחיים הוא רגיל עוד הרבה יותר. יש לך הרגשה שראית אותו באיזה שהוא מקום.

איפה? מאחורי דלפק של באנק? כפקיד של דואר? כעורך לילה קשיש בעיתון יומי?

אדולף אייכמן עוקב אחרי התחלת הדיונים, מאחורי הזכוכית המשוריינת של תאו. ליצדו: אחד משני שומרי הצמודים. בתמונה זו ניכרת המתיחות על פניו — מתיחות שדרך כלל התאמץ שלא להראות.

מוגש לאב בית הדין, השופט משה לנדוי, על-ידי פקיד בית-המשפט. בתא הזכוכית, משמאל, נראה אייכמן עומד. הוא עמד כל זמן הקראת האישום, אך לפני שהספיק להשיב אם הוא מודה, התערב סניגורו.

כתב האישום

בתא הזכוכית